

דברי תורה

ממורינו הרה"צ רבי אפרים קעניג שליט"א

פרשת השבוע פרשת בא
בענין מצות פדיון בכור

י"ל לכבוד שמחת פדיון הבן לילד עקיבא יוסף נ"י, בן ידינו הר"ר צבי אריה דייטש הי"ו

עשרה חמודים, שהיה צריך בשביל להעמיס את הרכוש מה שניצלו את מצרים. שוב רואים כמה הענין קשור ושייך לענין יציאת מצרים.

וכמו כן אחר כך בפרשה השניה של 'זהה כי יביאך וכו' (שם, פסוק יא) מבואר שם על הקשר בין מצות הפדיון לענין יציאת מצרים. ומכל זה אנו למדים, כמה שהמצווה הזו דורשת מאיתנו התבוננות בענין של יציאת מצרים.

כי לכאורה כל המצוות שאנחנו עושים היום הם זכר ומחמת יציאת מצרים ועמידתנו על הר סיני, כמו שאיתא בספרי קדש, וכמו שמבואר ברמב"ם לענין ברית מילה, שמה שאנחנו היום עושים מצוות מילה, הוא בגלל ששמענו כן על הר סיני, ועל אף שמייחסים את זה לבריתו של אברהם אבינו, כמו שמכנים את זה, אבל זהו בגלל שישם זה התחיל, אבל עצם מה שאנו מקיימים את המצווה הוא כיון שכך קיבלנו בהר סיני, שזה הכל הכה של יציאת מצרים. וממילא לכאורה מהו המיוחד במצות פדיון הבן, שמודגש לנו כל כך הקשר שלו לענין יציאת מצרים.

בפסוק (שמות, יג) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, קַדֵּשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וכו'.

הנה, מצות פדיון הבן, היא מצווה מיוחדת, שיש מקום להתבונן בה. זוג מתחתנים, והנה יש להם ילד ראשון, אומרת לנו התורה, שהבן הבכור ילך לכהן. וכמוכן שאין הכוונה שזה רכוש של הכהן, אלא שיש לכהן איזה שהוא תביעה ממונית שמתלבשת בהילד הבכור, וגם זאת התביעה אינה תביעת ממון מחמת איזשהו עסק וכד', אלא מחמת מציאות מסוימת שהשם יתברך ציווה ליתן במתנות כהונה את החמשה סלעים של פדיון בכור. ויש להתבונן בזה, מה באה מצוה זו ללמדנו.

והנה, תיכף אחר דבר ה' אל משה, מדבר משה רבינו אל עם ישראל, וכך הוא מתחיל את דבריו: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זְכוּר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יָצִאתֶם מֵמִצְרַיִם מִבֵּית עֶבְדִים כִּי בָחַזְקָה יָד הוֹצִיא וכו'. באמירתו זו, רצה משה רבינו להשריש לנו ולבאר לנו את ענין זה של פדיון בכור, שנבין את מהותה של מצוה זו, וכמו שיבואר.

נקודה נוספת, מה שכתוב שם בפסוק - 'באדם ובבהמה', שמצוה זו היא אף על הבהמות. והנה באופן כללי אין זה אמור על בהמות טמאות, שאצלם אין מצות פדיון, מלבד על החמורים. וטעם הדבר מבואר בגמרא (בכורות ה:) - מחמת שהם סייעו לעם ישראל לסחוב את רכוש מצרים ביציאתם, וכפי שומרים שם חז"ל שלא היה אדם מישראל שלא היו לו

אלא ביאור הענין, שהכח של פדיון בכור זהו הענין שמבטא את כל ענין שיעבוד ויציאת מצרים, כי הרי מכת בכורות היתה השיא של המכות, שאז פרעה נשבר בתוקף כל קושי הלב שלו, כובד הלב שלו, שהוא הוכרח מתוך כל זה לומר

והשתעבדו למצרים, וגם אז הגיע הרגע שהיה החירות ממצרים, יציאת מצרים. וכשיוצאים, יוצאים ביד רמה, וכמו שהתרגום אומר (שמות יד, ח) 'בריש גלי'. ושנוכר את זה גם בתוך תוקף גלותינו, שגם במצרים כבר היה גלות, ובסופו של דבר גם היה שחרור, ומכח זה נתחזק גם עתה לעמוד ולצפות לחירותנו. וזה מה שבאה מצווה זאת ללמדנו.

זָהוּ מה שמבואר בכמה ספרי קודש; כשהקדוש ברוך הוא שולח את משה רבינו לפרעה, הוא אומר לו לומר לו – 'בני בכורי ישראל (שם, ד, כב), וממילא, על סמך זה כולנו צועקים – הקב"ה הרי אומר בני בכורי ישראל, הוא מכנה אותנו כבן בכור, ואם כן, שיקיים מצוות פדיון כבר, שיפדנו מהגלות הארוך והמר הזה.

וְזָהוּ הוא שזה אכן יקרה בעזרת ה' במהרה, בימינו ובחיינו, שהקדוש ברוך הוא יגאל את עם ישראל בגאולה כזאת שאין אחריה שום גלות, במהרה בימינו אמן.

'קומו צאו מתוך עמי (שם יב, לא), וממילא, זה מסמל כל כך את ענין זה של כמה שהיינו משועבדים לפרעה במצרים, ושגם שם בתוקף השיעבוד הגיע הרגע ששחררו אותנו משם, שרגע זה היה בענין של מכת בכורות. וממילא, מצוה זו נשארה, ומזכירה לנו כל כך את השורש הזה – שנוכר היטב את שיעבוד מצרים, ואת יציאת מצרים.

והנה, הרי ידוע שגם אחרי יציאת מצרים, היו עוד ארבע גלויות; גלות בבל, גלות מדי, גלות יוון, ועכשיו גלות אדום הארוך והנורא הזה, שעדיין כולנו מחכים שהקב"ה יגאל אותנו מגלות זו. וכפי שידוע (עיי בראשית רבה, טז, ד; ומבואר בליקוטי הלכות כ"פ), גלות מצרים הינה השורש לכל הארבע גלויות, וכמו כן גאולת מצרים היא גם כן ענין של גאולה שורשית לכל הגאולות, ובפרט לגאולה האחרונה.

וְזָהוּ מה שאנחנו אומרים בתפילת ערבית שהקב"ה הוציא אותנו 'לחירות עולם', ולכאורה איפה החירות עולם?! הרי אין לנו כעת לא חירות ולא עולם, ועדיין אחרי כל כך הרבה שנים אנחנו עדיין בגלות, ואפילו במצרים בסך הכל היינו שם ארבע מאות שנה, ובפעל מאתיים ועשר שנים, ועכשיו אנחנו נמצאים בגלות כמעט אלפיים שנה ועדיין משועבדים אנחנו, וממילא מהו החירות עולם שאנו מכנים בו את יציאת מצרים?!

אלא שזה בדיוק מה שהמצווה הזאת של פדיון בכור מזכירה לנו, שנוכר שכבר היה מצב אצל עם ישראל שהיו במצרים,

